

Neljältä vuosikymmeneltä

70-luku oli Lexin poliittisen kuohunnan aikaa

Lex syntyi 1960-luvulla. Seuraavalla vuosikymmenellä yhdistys vakiinnutti asemansa Turun ylioppilaskunnassa sekä muiden oikeustieteen opiskelijoiden yhdistysten keskuudessa. Sisällä kiehui, kun radikalisoitunut ylioppilasliike repi myös Lexiä poliittisesti eri suuntiin. Teini-ikään 1970-luvulla tullut yhdistys muutti heti vuosikymmenen alussa omaan kotiin – Kirkkotielle. Talous oli huteralla tolalla, mutta sitä tukemaan järjestettiin ensimmäiset valmennuskurssit.

OMAA KÄMPPÄÄN KIRKKOTIELLE

Oman huoneiston hankkiminen oli haave, josta tuli totta heti 70-luvun alussa. Ennen Kirkkotien hankkimista Lex oli toimi-

nut tiedekunnan yhdistyksen käyttöön osoittamassa pienessä huoneessa Yliopistonmäellä ja vuodesta 1968 Tuomiokirkon takana Henrikinkatu 10:stä vuokratessa tilassa. As Oy Kairisnummen eli Kirkkotien huoneiston osakkeet merkittiin syksyllä 1970.

Oman huoneiston hankkimisessa apuna olivat merkittävät taustavoimat ja heidän henkilökohtaiset suhteensa. Huoneiston hankintaa ajoi aktiivisesti yhdistyksen ensimmäinen kunniapuheenjohtaja Bengt Broms. Hän ja muutamat Lex-aktiivit neuvottelivat tilojen saamisesta Sammon toimitusjohtaja Ilmari Katajan ja Armas Puolimatkan kanssa. Puolimatalla tiedettiin tuolloin olevan tarvetta osoittaa erityistä suopeutta nimenomaan oikeustieteilijöille.

Vuonna 1966 Puolimatka-Yhtymä lahjoitti yliopistolle Kaivokadulla (OKL:n alapuolella olevassa rinteessä) sijaitsevan huoneiston, koska lahjoituksen sai tuolloin vähennettyä verotuksessa. Lahjoituksen ehtoina olivat, että Lex ry:llä on huoneistoon ikui- nen käyttöoikeus ja yhdistyksen luopuessa tästä oikeudesta, rakennus siirtyy kokonaan yliopistolle koh- talaista korvausta vastaan. Lex ei koskaan toiminut Kaivokadun huoneistossa, mikä oli tarkoituskin. Kai- vokadun huoneiston käyttöoikeus

myytiin yliopistolle, kun A. Puolimatka Oy alkoi rakentaa liikehuoneistoa Keskikadun ja Kirkkotien kulmaan ja Puolimatka lupasi rakennuksesta tilat Lexille.

Broms neuvotteli As Oy Kairisnummen huoneiston hinnasta Katajan ja Puolimatkan kanssa ja se saatiin hyvin kohtuulliseksi. Kirkkotien huoneisto rahoitettiin osittain Kaivokadun huoneiston käyttöoikeuden myynnistä saadulla korvauksella. Lähes kädestä suuhun elänyt yhdistys tarvitsi huoneiston hankintaan myös pitkäaikaista edullista lainaa ja tässä neuvottelussa kunniapuheenjohtaja Broms jälleen avusti.

TOIMISTO JA JUHLATILA

Välittömästi Kirkkotien hankkimisen jälkeen siitä kehittyi Lexin koko toiminnan keskus. Huoneistoon muutti yhdistyksen toimisto, jossa pääsihteeri hoiti kirjavälitystä. Kirkkotietä vuokrattiin jonkun aikaa päivisin myös lukusalikäyttöön, koska tiedekunta toimi 70-luvulla ahtaissa tiloissa Luonnontieteiden talo II:ssa ja opiskelua rassasi huutava tilanpuute.

Juhlapyhättömme on legendaaristen bileiden alkukehto, jossa oikeustieteilijöiden ”pidättyvän pinnan alta kummunnut luontainen kyky hallittuun hillittömyyteen pääsi valloilleen”, kuten 70-luvun opiskelija Matti Vuoria luonnehti. Mikään ei lie ne muuttunut tässä suhteessa. Sattuipa joskus niinkin, että alter egon hillittömyys pääsi hieman hallitsemattomaksi. Naapureiden pinnalla oli juhlien jälkeisenä aamuna ajoittain niin kireä, että puheenjohtaja laitettiin kukkakimpun ja kahvipaketin kera heitä lepyttelemään.

Kämppään sisään päästettävistä oli toiminnan luonteen vuoksi tarkkoja. Alkoholien luvaton myynti oli tikittävä aikapommi, joka räjähti käsiin 80-luvun koittaessa. Vahtia pitävät kookkaat ovimiehet varmistivat jäsenyyden opiskelijakortista. Myös kauppakaaren pykäliä saatettiin tentata niiltä, joilla ei ollut näyttää

todistusta jäsenyydestään. Kontrollin säilymiseksi jäsen sai tuoda mukanaan vain yhden ulkopuolisen henkilön.

PORVARILEX JA DEMLEX

Poliittinen liikehdintä vasemmalle oli 60-luvun puolivälistä lähtien yleismaailmallinen ilmiö, joka Suomessa sai otollisen kasvupohjan myös yliopistoissa, koska opiskelija-aines oli yliopistojen kasvun myötä laajentunut pintaa syvempiin kerroksiin. 60-luvun idealistit olivat 70-luvulle tullessa myös monessa ainejärjestössä korvautuneet kollektiivisuutta kannattavilla radikaaleilla.

Lexin sisällä poliittinen polarisaatio alkoi vuonna 1972, kun vasemmisto organisoitui Demlexiksi. Vasemmistolaiselle Demlexille syntyi pian myös oikeistolainen vastavoima Porvarilex. Lähes koko 70-luvun politiikka mää-

räsi yhdistyksen henkilövalinnat. Vuoden 1971 yleiskokouksessa uuden hallituksen valinta suoritettiin ensimmäisen kerran avoimesti poliittisin perustein.

Lex oli koko 70-luvun selkeästi porvarillisempi kuin ylioppilaskunta keskimäärin; porvarienemmistö säilyi yhdistyksessä koko vuosikymmenen. Enemmistö ei Lexissä kuitenkaan yleensä miehittänyt kaikkia hallituspaikkoja, vaikka sillä olisikin ollut siihen mahdollisuus. Täysin porvarivetoinen hallitus oli vuonna 1975, jolloin enemmistön Demlexille tarjoamat kolme paikkaa kahdeksasta eivät kelvanneet, vaan vasenrintama jättäytyi protestiksi ulos koko hallituksesta.

Aikalaiset muistuttavat radikalisoitumisen positiivista puolta: se aktivoi toimintaan, joka näkyi mm. yleiskokousten suosiona. Yhteishengen yli aaterajojen kerrotaan olevan vähintäänkin kohtuullinen ja jännitteen jopa positiivisen. Ilmapiiri kiristyi kuitenkin ennen yleiskokouksia, jossa sanailu ylti välillä kiihkeäksi. Aaterajojen ylittävää yhteistyötä edisti yhdistyksen tarkoitus kaikkia oikeustieteen opiskelijoita palvelevana organisaationa.

SUHTEET JA TOIMINTA

Vuosikymmenen alun suurimman kiistan yhdistyksen sisällä aiheutti kysymys Lexin, Pykälän ja Codexin yhdes- sä julkaisemasta Contra-lehdestä. Contraa oli alettu julkaista vuonna 1969 ja sen tarkoitus oli olla ”riippumaton ja puolueeton oikeus- ja kulttuuripoliittinen forum”. Ensimmäisestä numerosta lähtien lehti kuitenkin liukui poliittisesti vasemmalle ja luisu samaan suuntaan jyrkkeni seuraavien numeroiden myötä. Sisällöltään lehdestä tuli aidon vasemmistolainen, mikä erityisesti ei sopinut Lexin toimintaan. Contra oli turkulaisesta näkökulmasta myös liian Helsinki-keskeinen ja kallis. Tämän vuoksi Lex irtotautui julkaisusta vuonna 1971, mutta eroa edelsi riitainen kokous. Contra-kokeilun jälkeen alettiin julkaista omaa lehteä, Totuusvakuutusta (lehdestä enemmän ks.

Lexpress 1/01 s. 43-44).

Kitkaa poliittisesti vastakkaisten parttien välillä herätti myös vuoden 1975 hallinnonuudistus, joka toi yliopistohallintoon nykyisen kolmikantamallin. Kaavaillun uudistuksen vastustus oli suurimmillaan vuonna 1972, jolloin ylioppilaskunta ehdotti koko yliopistoon luentoseisausta, mutta Lex irtisautui tästä äärimmäisestä keinosta.

Myös vuoden 1974 tutkintoasetus herätti keskustelua. Vuonna 1977 alkanut kurssimuotoinen opiskelu loi yhdistykseen toivottua koheesiota, joka oli löystynyt poliittisen kärhämöinnin seurauksena. Kurssimuotoisen opiskelun alettua kursseille valittiin emännät ja isännät lääketieteilijöiden mallin mukaan.

Vaikka Lex ehkä Turun yliopiston muiden ainejärjestöjen silmissä oli, ei vähiten oman huoneiston vuoksi, itsenäinen ja itseriittoinen yhdistys, olivat suhteet toisiin suomalaisiin oikeustieteen ylioppilaiden yhdistyksiin lämpimät. Myös pohjoismaisiin ja unkarilaisiin lainlukijoihin pidettiin säännöllisesti yhteyttä. Satunnaisempia kontakteja viriteltiin Leningradin suuntaan.

Kirkkotiellä järjestettävien ohjelmallisten iltojen vastapainoksi harrastettiin myös ruumiin kulttuuria. Urheilutoiminta oli vilkasta ja Lex otti säännöllisesti osaa yliopiston järjestämiin Sammonmalja-turnauksiin. Vuosikymmenen lopulla tuli sähly uutena urheilulajina Suomeen. Yliopiston mestaruuden lajissa vei ensimmäisenä vuonna (1978) Lex Pistols. Suhteita Pykälään ylläpidettiin järjestämällä vuorovuosin Turussa ja Helsingissä yhdistysten välinen jalkapallo-ottelu.

VELAN PAINAMA TALOUS

Kirkkotien hankkimiseen otettu velka piti koko vuosikymmenen yhdistyksen talouden tiukalla. Tilannetta kohennettiin vuokraamalla kerho- huoneistoa ulkopuolisille ja erilaisia tempauksia järjestämällä. Myös jä-

senmaksut, kirjavälitys ja satunnaiset lahjoitukset toivat tuloja. Ahtaassa taloudellisessa tilanteessa myös TYY:n myöntämällä toiminta-avustuksilla oli suuri merkitys, mutta tuen saaminen oli vaikeaa ja vähäistä vasemmiston miehittämästä ylioppilaskunnasta. Osuutensa talouteen lie-
nee tuonut Kirkkotien pimeä alkoholi-
myynti.

Vuonna 1977 oltiin tilanteessa, jossa oma huoneisto ja yhdistyksen lehti nielivät enemmän rahaa kuin muualta saatiin. Totuusvakuutuksessa todettiin että "Kirkkotie on kuitenkin niin voimakas yhdistävä side tiedekunnassa, että siitä luovutaan vasta konkurssissa." Pahiten kuristava tilanne heijastui lehteen, jonka ilmestymiskertoja supistettiin. Rahaa ei riittänyt teatterimatkojen tai muunkaan harrastustoiminnan tukemiseen, vaan Lex järjesti ja jäsenet maksoivat itse kaikki kustannukset. Yhdistys toimi korostuneesti talkooperiaatteella.

Vuonna 1966 tiedekuntaan pääsevät valittiin ensimmäisen kerran pääsykokeella, joka oli yhteinen Helsingin oikeustieteelliseen pyrkiville. Kilpailu opiskelupaikoista kiristyi ja syntyi sosiaalinen tilaus valmennuskursseille, jotka järjestettiin Turussa

ensimmäisen kerran vuonna 1970. Primus motorina oli opintoasiain-toimikunnan pj. Saarnilehto. Malli toimintaan otettiin Pykälältä. Ensimmäisellä viikonmittaisella kurssilla luennoitsijoina oli valmistumassa olevia opiskelijoita ja tiedekunnan opettajia. Vuosikymmenen loppuun mennessä valmennuskursseista kehittyi Lex ry:n talouden tukeva perusta.

Lähteet:

Ari Saarnilehdon haastattelu 20.4.2001.

LEX r.y. 20 vuotta. Harri Pynnä. Teoksessa Juhlajulkaisu LEX r.y. 1961-1981. Toim. Martti Kairinen. Turku 1981.

Lex ry 30 vuotta. Toim. Jyrki Ojala. Turku 1991.

Sarjassa tarkastellaan Lex ry:n historiaa neljän vuosikymmenen aikana. Aikaisemmin on julkaistu Hanna Ferneliuksen kirjoittama osa Lexin 60-luvusta, Lexpress 1/01.

Unkarilaisia vieraita tanssittamassa. Vuosi oli 1974